

Matuszewski, Adam

"Uniwersytet Jagielloński 1918-1939", Julian Dybiec, Kraków 2000 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/1, 158-159

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Chodubski: *Nauka, kultura i sztuka w Wolnym Mieście Gdańsku*. Toruń 2000 Wydawnictwo Adam Marszałek, 176 s. il.

Jak wynika z informacji podanej przez autora we *Wstępie*, jego zamierzeniem było całościowe ukazanie swoistości rozwoju kultury, nauki i sztuki w Wolnym Mieście Gdańsku, ujawniającej się zarówno w procesie przemian cywilizacyjnych, jak również na styku świata germańskiego ze słowiańskim, w rywalizacji politycznej, ścieraniu się interesów lokalnych z racjami politycznymi Polski i Niemiec. Autor stara się ustalić, w czym wyrażała się tożsamość normatywno – prawna i polityczna Wolnego Miasta Gdańska, jakie były fundamentalne założenia polityki kulturalnej władz Gdańska, obiektywne determinanty rozwoju życia naukowego i kulturalnego w tym mieście, wpływ państwa niemieckiego na realizację w nim polityki kulturalnej, stosunek twórców nauki, kultury i sztuki do rzeczywistości społeczno – politycznej Wolnego Miasta Gdańska, najważniejsze osiągnięcia gdańskich pracowników nauki oraz twórców kultury i sztuki, rolę mass mediów w promowaniu życia naukowego, kulturalnego i artystycznego tego miasta, rolę społeczeństwa Wolnego Miasta Gdańska w kształtowaniu jego oblicza kulturalnego, a także jakich konsekwencji politycznych doświadczyli animatorzy polskiego życia naukowego, kulturalnego i artystycznego oraz skąd rekrutowali się pracownicy gdańskich instytucji nauki, kultury i sztuki.

Julian Dybica: *Uniwersytet Jagielloński 1918-1939*. Kraków 2000 Nakładem Polskiej Akademii Umiejętności, 760 s.

Książka Juliana Dybca dzieli się na osiem zasadniczych rozdziałów. W rozdziale pierwszym autor omówił *Podstawy materialne* funkcjonowania Uniwersytetu Jagiellońskiego w okresie międzywojennym. W drugim została przedstawiona *Struktura funkcjonowania uczelni* ze szczególnym uwzględnieniem ustaw akademickich, statutów i regulaminów uniwersyteckich oraz struktury władz uczelnianych, komisji i jednostek organizacyjnych uczelni. W trzecim, poświęconym *zespółowi nauczającemu i pracowniczemu*, autor omówił sytuację prawną pracowników uczelni, ich kategorie, sposób rekrutacji, liczebność, wiek, pochodzenie społeczne i geograficzne, wykształcenie, warunki materialne, sytuację rodzinną, organizacje zawodowe, oblicze ideowe, postawy polityczne, pozycję w życiu naukowym, kulturalnym i społecznym, prestiż, samoświadomość, mentalność. W czwartym przedstawiono organizację nauczania na poszczególnych wydziałach i kierunkach. W piątym, poświęconym młodzieży, autor omówił rekrutację i liczebność studentów, ich sytuację materialną, stypendia, warunki zakwaterowania, organizacje samopomocowe, naukowe, oświatowe, wychowawcze, ideowe, społeczno-polityczne, koła regionalne, krajowe i międzynarodowe,

związki literacko-artystyczne. Zanalizował także postawy ówczesnych studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego wobec głównych problemów naukowych, społecznych i politycznych oraz rolę, jaką odegrali w życiu państwa. W ostatnich trzech rozdziałach autor omówił główne kierunki rozwoju badań naukowych uczelni, jej udział w światowym życiu intelektualnym oraz rolę, jaką odegrała w życiu państwowym, narodowym i społecznym. Pracę uzupełniają tabelaryczne wykazy władz akademickich, ilości doktoratów nadanych w latach 1918–1939 r. oraz imienny wykaz osób habilitowanych w poszczególnych latach. Cennym jej uzupełnieniem jest także obszerny indeks nazwisk osób występujących w tekście.

Ronald Greeley, Raymond Batson: *Atlas Układu Słonecznego NASA*. Przełożył (z angielskiego) Andrzej S. Pilski. Warszawa 1999 Prószyński i S-ka, 395 s.

Atlas zawiera mapy Merkurego, Wenus, Ziemi, Księżyca, Marsa, Fobosa, Dejmosa oraz księżyców Jowisza, Saturna, Urana i Neptuna sporządzone przez US Geological Survey we Flagstaff w Arizonie na podstawie danych zgromadzonych do 1966 r. przez wszystkie misje kosmiczne. W atlasie umieszczono mapy reliefowe, geologiczne, topograficzne oraz fotomozaiki powierzchni wszystkich obserwowanych dotąd ciał Układu Słonecznego. Mapy poszczególnych planet i ich systemów zostały poprzedzone artykułami przeglądowymi, bogato ilustrowanymi zdjęciami i barwnymi wykresami. Atlas został uzupełniony o spis wszystkich nazw utworów powierzchniowych w Układzie Słonecznym (wyłączając Ziemię) zatwierdzonych przez Międzynarodową Unię Astronomiczną.

John Horgan: *Koniec nauki, czyli o granicach wiedzy u schyłku ery naukowej*. Przełożył (z angielskiego) Michał Tempczyk. Warszawa 1999 Prószyński i S-ka, 360 s.

Książka powstała na podstawie rozmów i spotkań autora z uczonymi tej miary, co Noam Chomsky, Francis Crick, Richard Dawkins, Freeman Dyson, John Eccles, Paul Feyerabend, Stephen Jay Gould, Stephen Haking, Lynn Margulis, Murray Gell – Mann, Fred Hoyle, Thomas Kuhn, Marrin Minsky, Roger Penrose, Karl Popper, Ilya Prigogine, Steven Weinberg, John A. Wheeler, Edward O. Wilson i Edward Witten. Z rozmów tych autor wyciąga jednak bardzo pesymistyczny wniosek, że największe i najbardziej pasjonujące odkrycia zostały już dokonane.